

•เขียนโดย manager•

•วัน•ศุกร์•ที่ 13 •กันยายน• 2013 เวลา 16:07 น. • - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•อาทิตย์•ที่ 15 •กันยายน• 2013 เวลา 16:00 น. •

ตำนานบ่อเหล็กลองและบ้านนาตุ้ม เมืองลอง ตำนานบ่อเหล็กและบ้านนาตุ้ม เป็นตำนานที่มีต้นเค้ามาจากเรื่องเล่าภายในท้องถิ่น ก่อนมีการจัดบันทึกเป็นอักษรธรรมล้านนาลงในใบลานก้อมจำนวน ๑๗ ลาน และคัดลอกอีกทอดใส่สมุดโทรหาโดยหมื่นกลางโฮง(พ่อน้อยแก้ว จาอาบาล เกิดพ.ศ.๒๔๒๘) ตำนานได้กล่าวถึงการเสด็จขึ้นมาของพระนางจามเทวีทางแม่น้ำยม มาขึ้นฝั่งที่วังตะครีวน้ำวัดพระธาตุไฮสร้อย แล้วเสด็จขึ้นไปตามน้ำแม่ลอง และกล่าวถึงความสัมพันธ์ในการสร้างเวียงลอง(บริเวณบ้านในสร้อยในปัจจุบัน) ก่อตั้งบ้านนาตุ้ม ที่มาของบ่อเหล็กเมืองลอง ตลอดถึงเชื่อมความสัมพันธ์กับการก่อสร้างพระธาตุศรีดอนคำ(วัดหลวงฮ้องอ้อ) ซึ่งตำนานฉบับนี้คล้ายกับตำนานบอกเล่า ต่างกันเพียงตำนานเรื่องนี้ได้ถูกนำมาเรียบเรียงจารลงในใบลานให้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่กระนั้นก็ยังคงกลิ่นอายของตำนานบอกเล่าอยู่อย่างมาก

ตำนานภายในเมืองลองโดยเฉพาะตำนานประเพณีขุปาฐะ(บอกเล่า) นิยมกล่าวถึง “พระเจ้ากุกสันธะ” พระพุทธเจ้าองค์แรกในภัทรกัปนี้ หรือ “พระนางจามเทวี” ปฐมกษัตริย์แคว้นหริภุญไชย เป็นตัวเดินเรื่องโดยมีเค้าโครงเรื่องเหมือนกัน ตำนานฉบับนี้ก็เช่นกันแต่เดิมเมื่อครั้งเป็นตำนานบอกเล่า ผู้เล่าอาจให้พระเจ้ากุกสันธะหรือพระนางจามเทวีองค์ใดองค์หนึ่งเป็นตัวเดินเรื่อง แต่เมื่อได้นำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจึงนำมากล่าวรวมกัน คือ ให้ทั้ง “พระเจ้ากุกสันธะ” และ “พระนางจามเทวี” เสด็จมาพร้อมในคราวเดียวกัน ผู้เขียนขอเน้นย้ำว่าตำนานบ่อเหล็กเมืองลองและบ้านนาตุ้ม เมืองลอง ฉบับนี้อาจไม่ใช่การบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการเสนอความจริงทั้งหมด แต่บรรพบุรุษในอดีตใช้เป็นเพียงคำอธิบายถึงที่มา ให้ความสำคัญ เน้นย้ำความเก่าแก่ และแสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของสถานที่ของชุมชนต่างๆ ของชุมชน

(พระเจ้ากุกสันธะ นายสมศักดิ์ และพระนางจามเทวี เสด็จมาเมืองลอง)

บรรพชนมาตั้งบ้านที่แรกคนเชียงใหม่มานั่งลี้เส็กมานานมาไท ๑๙๙๒ ปีมาขึ้น ที่แรก พ.ศ.๑๑๕ ปี ๑. นายสุธัมม ๒. นายอนันต์ ๓. แม่คำแอ ๓ ครอบครัวมาตั้งอยู่ที่บ้านยังบมีชื่อบ้านคำเทื่อ พ.ศ.๔๒๕ ปีมาตั้งบ้านนาตุ้ม(บ้านนาตุ้ม ในปัจจุบันมี ๔ หมู่บ้าน คือ บ้านนาตุ้มหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ (บ้านทุ่งเจริญ) และหมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อเหล็กลอง อำเภอลอง จังหวัดแพร่) พระพุทธเจ้า กับนายสมศักดิ์ นางจามเทวี คนทั้งหลายมาเซาะหาหนองอ้อ ที่แรกมานอนที่วังตะครีว แม่ยม(หน้าวัดพระธาตุไฮสร้อย ตำบลปากกาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่) กินข้าวแล้วพากันขึ้นห้วยมา ขึ้นนั่งข้ามมาดวน กลับลงห้วยขึ้นนั่งขวา มาแผ้วผาขวางอยู่น้อย ๑ พระเจ้าก็หันเอาผ้ามาทุ้มอุ่นแล้วขึ้นมาถมสบห้วยก็ปวดน่อง เอาผ้าเข้าคั่นมันอุ่นหายปวดไป พากันลงห้วยมาที่ปางพระพุทธเจ้าคิดว่าไปมาเปนห้วยแม่ลองทั้ง ๒ ห้วย

(พญายักษ์บ่อเหล็กเมืองลองพบพระเจ้ากุกสันธะ)

พระญายักษ์ได้พบพระเจ้าที่ห้วยแม่ลอง ว่าท่านจะไปไหน พระเจ้าก็ว่าเรานี้มาเซาะหาหนองอ้อ พระญายักษ์ก็ว่ากูอยากกินตับมึงแท้

•เขียนโดย manager•

•วัน•ศุกร์•ที่ 13 •กันยายน• 2013 เวลา 16:07 น.• - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•อาทิตย์•ที่ 15 •กันยายน• 2013 เวลา 16:00 น.•

พระเจ้าก็ลุกขึ้นจากเอาตบที่อ้อมอกขึ้น ผียกขึ้นรับเอาตบพระเจ้านั้น ก็นับได้เป็นตบเหล็ก ผียกขึ้นมือขึ้นไหวพระเจ้านั้น พระเจ้าว่าขึ้นไปได้ ขอนี้แพ่งเหลือชื่อ ผียกขึ้นมือกราบไหว้วว่า กันเดกะคะว่า เจ้ากัจจายะชาโต พระเจ้าก็หันแร่เหล็กที่ตอยขุนห้วยแม่ลอง เอาตบแห่งท่านมาเปาะแร่เหล็ก แล้วบอกที่อ้อมอกขึ้นที่อ้อมอกขึ้นที่ตอยบ่อแร่ ๑๐ ปีข้าง ๒๐ ปีข้างที่อ้อมอกขึ้นนี้ เหล็กเสียงเมื่อใดที่อ้อมอกขึ้นนั้นนอ

(พระเจ้ากฤษณะเดินทางหาหนองอ้อและที่มาของชื่อสถานที่ต่างๆ)

พระเจ้าบอกที่อ้อมอกขึ้นแล้วก็หนีไปหาหนองอ้อ ก็พากันคนทั้งหลายขึ้นน้ำมไปแถม ไปปะห้วย ๑ ไหลลงทั้งเหนื่อมา พากันคลานขึ้นทำฝั้งไปขึ้นห้วยแถม ไปปะใส่ขาบอนบไซ พากันขึ้นห้วยไปแถมไปปะชาหนองอ้อแท้ พระเจ้าก็ยกไปมาเป็นที่วิเศษหนักหนา พระเจ้าก็ว่าสมควรที่จักก่อธาตุได้ตำนานว่าเจ้านั้นแล้ว พระเจ้าก็พาหมู่คนทั้งหลายขึ้นมาปางที่ปากหนองอ้อแท้ พระเจ้าก็คิดว่าห้วยที่คลานขึ้นไปนั้นใส่ชื่อว่าห้วยแม่คาง(ห้วยแม่กาง) ที่ชาหนองอ้อออกมาห้วยแม่คางนั้นแล พระเจ้าก็มาคิดว่าที่จักมาตั้งเมืองขึ้นที่บ้านนาท่อม ที่หมู่เราพักอยู่ที่ผาขวาง พระเจ้าว่าไปทั้งวันออกนี้(บริเวณบ้านไฮสร้อย)ตั้งเมืองขึ้นใส่ชื่อว่าเมืองลอง ที่เราเอาผาหมู่ที่ผาขวางชื่อบ้านนาท่อมเป็นเมืองลองขึ้นนอ พระเจ้าว่าอันนั้นก็หนีไป คนทั้งหลายก็มาคิดว่าพวกคนเรานี้ควรที่สร้างขึ้นที่บ้านนาท่อมเป็นเมืองลอง พระเจ้าว่าเจ้านั้น อยู่มาบนานเท่าใดเขาก็ถามพระเจ้าว่า กันเดกะคะว่า ที่พระเจ้ากะโกสันธะว่าตั้งเมืองที่ใด พระเจ้าหัวหน้าคนทั้งหลายมาบอกว่าที่บ้านนาท่อมเป็นเมืองลองขึ้นตั้งพ.ศ.๑๑๕ ปี(นางจามเทวี) นายสมศักดิ์กับนายแสนเมือง เป็นหัวหน้าคนทั้งหลายหมู่มาสร้างขึ้นเป็นเมืองลองขึ้นพ.ศ.๑๑๕ ปี (นางจามเทวี) นายสมศักดิ์ กับ นายแสนเมืองอยู่เมืองจำปา มาสร้างขึ้นพ.ศ.๑๑๕ ปีมาแล้ว บ้านนาท่อมตั้งพ.ศ.๑๒๕ ตั้งบ้านนาท่อม

ผาขวางหน้าวัดนาท่อม (ที่มา : ภูเดช แสนสา, ๒๕๔๖)

ร้อยเรียงร้อยเรื่องเมืองลอง ตอนที่ ๔

•เขียนโดย manager•

•วัน•ศุกร์•ที่ 13 •กันยายน• 2013 เวลา 16:07 น. • - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•อาทิตย์•ที่ 15 •กันยายน• 2013 เวลา 16:00 น. •

ที่เทศบาลเมือง แล่นบ่อ พอเมือง และจ้าวข้าว กำลังถวายของให้ผีพ่อเผ่าหลวงผ่านที่นั่ง(ร่างทรง) ในวันเลี้ยงผีเมืองลองบนดอยบ่อเหล็ก (ที่มา : ภูเดช แสนสา, ๒๕๔๗)